

<https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/a-security-strategy-for-the-black-sea/>

6. Melvin N., Seskuria N. A New Security Order in the Black Sea: The Role of Georgia. *Royal United Services Institute Journal, Royal United Services Institute for Defence and Security Studies*. November, 2022, Vol. 1. 21 p. URL: <https://static.rusi.org/355-EI-Georgia-Black-Sea-web-final1.pdf>

7. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024. *The official website for U.S. federal legislative information Congress.gov*, 22 December, 2023. URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/2670/text>

Юрій Мателешко

ДІЯЛЬНІСТЬ USAID В УКРАЇНІ В 2022–2024 рр.

Yurii Mateleshko. USAID Activities in Ukraine in 2022–2024

Україна протягом більше трьох десятиліть посідає значне місце у діяльності Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), як є провідною урядовою інституцією Сполучених Штатів, що надає невійськову іноземну допомогу для сприяння розвитку. Це також один з інструментів «м'якої сили» США. Як зазначається в офіційних документах USAID [8, с. 7–8], Агентство інвестує в безпеку і процвітання американського народу, оскільки допомагає Сполученим Штатам боротися з транснаціональними загрозами, розширювати ринки і сприяти демократичному врядуванню, що є основою глобального миру та міжнародної безпеки.

За понад тридцять років діяльності в Україні агентства USAID реалізувало більш ніж п'ятдесят програм, що сприяли розвитку громадянського суспільства, демократичного врядування, незалежних медіа, захисту прав людини, боротьбі з корупцією, розвитку сфери охорони здоров'я та ринкової економіки, а також соціальному захисту найбільш вразливих груп населення [1, с. 73].

Стратегія співробітництва на 2019–2026 рр. визначає, що європейські прагнення, розвиток демократії, майбутній добробут і суверенітет України можуть бути досягнуті за умов вирішення проблем корупції та наслідків російського вторгнення, а також досягнення сталого економічного зростання. Поразка або успіх України в подоланні цих викликів матиме суттєві наслідки для майбутнього Європи, а, отже, й для Сполучених Штатів, для яких існування цілісної, стабільної, сильної та мирної Європи є однією з головних цілей безпекової політики [3, с. 2, 4, 39].

У Спільній регіональній стратегії Держдепартаменту і USAID 2022 р. зазначаються такі завдання: 1) підтримання зусиль України виграти війну та відбудувати країну; 2) протистояння неправдивим наративам РФ та підтримка суверенітету України; 3) надання екстреної гуманітарної допомоги вразливим групам населення, переміщеним особам та біженцям; 4) пом'якшення впливу російсько-української війни на глобальну продовольчу безпеку, постачання енергоресурсів, а також на світову економіку загалом [7, с. 6].

Для забезпечення функціонування країни в умовах війни протягом перших двох років США надали Україні через USAID близько 23 млрд дол. прямої бюджетної підтримки та 5 млрд дол. на гуманітарні потреби і для сприяння розвитку [10]. Станом на 2024 р. USAID надало близько 2 млрд дол. гуманітарної допомоги для підтримки українців, які постраждали від війни [9].

Протягом перших двох років повномасштабної війни USAID реалізовувало в Україні понад 40 програм, частина з яких безпосередньо пов'язані з подоланням негативних наслідків воєнного часу (продовольча безпека, відновлення енергосистеми, гуманітарна допомога постраждалим тощо) [1, с. 73].

Після 24 лютого 2022 р. Агентство відреагувало на критичні потреби України, що стосувалися системи охорони здоров'я, електроенергії, експорту продовольства та ін. Зокрема, в 2022 р. була започаткована п'ятирічна програма «Діяльність з відновлення та стійкості системи громадського здоров'я» [6]. З метою підтримки українського аграрного виробництва та експорту в липні 2022 р. USAID започаткувало «Ініціативу стійкості сільського господарства (AGRI) – Україна». Ця програма також мала за мету пом'якшити глобальну кризу продовольчої безпеки, яку спричинила повномасштабна війна. Протягом першого року функціонування «AGRI – Ukraine» Агентство витратило 100 млн дол. від США та додатково 250 млн дол. від інших донорів. Загальний обсяг інвестицій склав 850 млн дол. [2].

Проект USAID «Послуги з реконструкції України (2023–2028)» передбачав допомогу у відновленні пошкодженої війною критичної інфраструктури України, зокрема, завдяки залученню досвідчених інженерів. Станом на 2024 р. Агентство інвестувало близько 1 млрд дол. у ремонт і модернізацію української енергетичної інфраструктури, а також надало понад 750 млн дол. на інженерну підтримку в галузях сільського господарства, транспорту, охорони здоров'я тощо [4].

Започаткована в 2023 р. програма Агентства «Сприяння доброчесності в діяльності державного сектора» мала на меті зменшення ризиків корупції в процесі відновлення України шляхом реалізації трьох цілей: 1) посилення боротьби з корупцією на національному рівні; розвиток інституційної спроможності щодо запобігання, виявлення та стримування корупції; 2) зміцнення антикорупційного контролю органів місцевого врядування; 3) підвищення прозорості та підзвітності в сферах, що стосуються стійкості, відновлення та реконструкції країни. У кінці 2023 р. з метою забезпечення прозорості у врядуванні та економічному відновленні країни був започаткований п'ятирічний проект підтримки цифрової трансформації. У цьому ж році почала діяти програма зміцнення спроможності Рахункової палати України – вищого органу фінансового контролю, що здійснює аудит витрат бюджетних коштів, зокрема наданих американським урядом. [5].

«Ініціатива зміцнення довіри в Україні (2023–2026)» від USAID була гнучким механізмом швидкого реагування, покликаною допомогти громадянам, громадянському суспільству і державним органам просувати демократичне відновлення в регіонах, які найбільше постраждали від повномасштабного вторгнення РФ. Ця програма передбачала реалізацію трьох головних цілей:

1) зміцнення прозорих процесів відновлення на основі місцевих пріоритетів у регіонах, які постраждали від війни; 2) посилення зв'язків між Україною і окупованими РФ територіями; 3) розширення можливостей громадської участі у звільнених та прифронтових громадах задля їхньої стійкості [9].

Отже, діяльність Агентства США з міжнародного розвитку в умовах повномасштабної війни у 2022–2024 рр. базувалась на стратегічному баченні України як суверенної демократичної країни, яка є невід'ємною складовою європейської безпеки. Після 24 лютого 2022 р. USAID продовжила здійснювати традиційні види діяльності в Україні та започаткувала нові програми, пов'язані передусім з безпековими викликами повномасштабної війни (медичне забезпечення, енергетика, продовольчі, гуманітарні проблеми тощо). Допомога USAID була критично важливою для підтримки української економіки та суспільства у воєнний період, а згодом могла стати основою для стійкого відновлення країни.

Джерела і література

1. Мателешко Ю. П. Агентство США з міжнародного розвитку: стратегія та напрями діяльності в Україні (1992–2024). *Грані*. 2024. Т. 27. № 3. С. 68–74. DOI: <https://doi.org/10.15421/172452>
2. Agriculture Resilience Initiative – Ukraine (AGRI – Ukraine). *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine>
3. Country Development Cooperation Strategy. 2019. *United States Agency for International Development*. URL: https://www.usaid.gov/sites/default/files/2022-05/Ukraine_USAID_CDSCS_2019-2024_Public_EN_12.pdf
4. Critical Infrastructure: Current Programs. *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/critical-infrastructure>
5. Democracy, Human Rights and Governance: Current Programs. *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/democracy-human-rights-and-governance>
6. Health: Current Programs. *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/health>
7. Joint Regional Strategy. Department of State Bureau of European and Eurasian Affairs and USAID Bureau of Europe and Eurasia. November 18, 2022. *U. S. Department of State*. URL: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/01/JRS_EUR-EE_18NOV2022_PUBLIC.pdf
8. Policy Framework: Driving Progress Beyond Programs. March, 2023. *United States Agency for International Development*. URL: https://www.usaid.gov/sites/default/files/2023-05/Policy%20Framework%20%28V16%29%2005-04-2023_2.pdf
9. Transition Initiatives and Humanitarian Assistance. *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/transition-initiatives-humanitarian-assistance>
10. Ukraine: Country Overview. *United States Agency for International Development*. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine>